

УДК 378.147:78:004

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОПРАЦЮВАННЯ АНГЛІЦИЗМІВ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ-ФІЛОЛОГАМИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

О. В. Радзієвська, С. В. Рижкова

У статті розглянуто методичні аспекти вивчення англiцизмiв у роздiлi «Лексикологiя» учнями середньої школи. Авторки в роботi пропонують найбільш ефективнi шляхи роботи над словами, якi увiйшли до лексики сучасної української мови з інших мов. Для формування мовної вправності учням середньої школи пропонується система вправ, спрямованих на набуття умiнь визначати англiцизми, добирати до них українські відповідники, працювати зi словниками тощо.

Актуальність статті полягає в тому, що в останнi десятилiття в українській лексико-семантичній системi відбуваються складнi процеси у зв'язку з iнтенсивним припливом англiцизмiв, що потребує наукового аналізу й узагальнення.

Посилаючись на науковi розробки лiнгводидактiв, у статтi з'ясовано, що вивчення запозиченої лексики ґрунтується на таких принципах: позамовному, лексико-граматичному; семантичному; дiахронiчному, де кожний забезпечує рiзнобiчну роботу над словом не лише на уроках з української мови, а й iнших предметiв. Дослiдницi зазначають, що запозиченi з англiйської мови слова становлять в українській мовi динамiчний шар лексичного складу, отже вивчення англiцизмiв учнями середньої школи посiдає одне з провiдних мiсць пiд час вивчення лексикологiї.

Пiд час роботи було використано такi методи: теоретичнi – вивчення та аналіз науково-методичної лiтератури, узагальнення iнформації для визначення теоретико-методологiчних основ дослiдження запозиченої лексики. Запропонованi вправи можуть бути використаннi при написаннi методичних рекомендацій, курсових робiт, у фаховій дiяльностi вчителя-фiлолога.

Ключові слова: лексикологія, запозичена лексика, англiцизми, українська мова, iнтернаціоналізми.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В останні

десятиліття у зв'язку з посиленням політичних, економічних, культурних зв'язків України з зарубіжними, зокрема англомовними, країнами посилюється вплив на українську мову іншомовної лексики. Особливо зросла кількість англiцизмiв у зв'язку з політичними та економічними реформами в Україні, які викликали потребу в номінації нових явищ і процесів у новій державі. Складні процеси в українській лексико-семантичній системі, що відбуваються у зв'язку з iнтенсивним припливом англiцизмiв, потребують наукового аналізу й узагальнення.

Як відомо, не існує жодної мови, у лексиці якої не було б запозичень з інших мов. Це умотивовано тим, що жоден народ, носій будь-якої мови, її творець, не живе ізольовано, від інших народів, а лексичні запозичення є наслідком контактів різних народів. Засвоєння запозичених слів-англiцизмiв відбувалося у найдавнішi часи, продовжувалося й продовжується воно і в наш час. Слова однієї мови в іншу можуть переходити безпосередньо або через посередництво третьої мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Проблеми теоретичного осмислення семантичних і граматичних процесів, що виникають під час запозичання чужомовних слів до лексичної системи української мови, були предметом дослідження багатьох науковців: О. Ахманової, А. Поповського, С. Бережана, В. Виноградова, С. Ігнатової, В. Караулова, Л. Лисиченко, С. Семчинського, Д. Шмельова та інших. Методика викладання запозиченої лексики в школі вивчалася багатьма дослідниками, серед яких О. Беляєв, О. Кучерук, В. Масальський, В. Мельничайко, І. Олійник, М. Пентилюк, Г. Передрій, С. Чавдаров. Проте лексико-семантичні процеси, що відбуваються в лексичній українській мовній картині світу вимагають нових досліджень.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Мета роботи полягає у встановленні місця і стилістичних функцій англiцизмiв в українській мовній картині світу та виявленню найбільш ефективних шляхів роботи над ними під час формування мовної компетентності в учнів середньої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Запозичення із неслов'янських мов потрапляли до української мови в різні періоди її розвитку і різними шляхами. З англійської мови запозичення почали проникати з кінця ХІХ – початку ХХ ст., однак на кінець ХХ – початок ХХІ ст. вони є чи не найчисельнішими з-поміж запозичень з інших мов, наприклад, *блiмiнг*, *комп'ютер*, *сейф*, *бiзнес*, *бюджет*, *джаз*, *волейбол* та ін. Активність

запозичень з англійської мови в останні десятиліття зумовлена формування глобального інформаційного простору, суспільних та економічних процесів, спрямованих на світову інтеграцію, постійно збагачуючи словниковий склад сучасних мов та впливаючи на їхній розвиток. Запозичення як динамічна підсистема лексичної системи мови-реципієнта є «полем діяльності» лінгвістичних універсалій.

У сучасній мовній картині відбувається активне поповнення словами англійського походження – інтернаціоналізмами. За С. Єрмоленко, інтернаціоналізми – слова запозичені з тим самим значенням з одного джерела в кілька мов, вони зберігають спільність семантики і фонетико-морфологічну будову (Єрмоленко, 2001, с. 70). Такі слова допомагають носіям неблизькоспоріднених мов спілкуватися у сфері науки, техніки, політики, медицини, спорту тощо. Значна кількість інтернаціоналізмів, засвідчених у сучасній українській літературній мові, як уже було зазначено, англійського походження: *бізнес, бренд, відео, інтернет, імідж, імпічмент, провайдер, сервер, чат* тощо.

Під час дослідження запозичень у сучасній українській мові, Н. Попова виокремила такі лексико-семантичні груп англіцизмів: суспільно-політична, економічна, інвестиційна, фінансова, банківська, зовнішньоекономічна лексика, лексика бізнесу та ринку, маркетингу, торгівлі, технічна, наукова, музична, культурна, спортивна, побутова (Попова, 2002). Дослідниця з'ясувала, що до першої групи належать давно запозичені слова англійського походження, які органічно ввійшли в українську мову: *бекон, біфштекс, бутерброд, комфорт, лайнер, парк, пудинг, фарватер, гандбол, гол, танк, трамвай, троллейбус, спорт, старт, фініш* та інші. Такі слова часто у словники іншомовних слів уже не включаються. До другої групи можна віднести слова з огляду на їх специфіку включаються в словники іншомовних слів і виконують не номінативну, а експресивну функцію: *о-кей, хело, уїк-енд, січ, ланч, вестерн, хепі-енд* та інші. Третя група – це слова вже давно запозичені, але в силу позамовних причин – раніше маловживані й тому маловідомі. У наш час вони входять до активного складу лексичної системи, наприклад: *брокер, шоу, істеблішмент, лобізм, менеджмент, імпічмент* тощо. До четвертої групи відносимо нові слова, що ввійшли або входять до вжитку (особливо через засоби масової інформації) за останні 10 – 15 років. Цілком природно, що їх немає в словниках іншомовних слів. Прикладом можуть бути слова: *грумінг, кайф, піар, маркетинг, шопінг, чіпси, профіцит* і багато інших (Попова, 2002, с. 70).

Як бачимо, запозичені з англійської мови слова становлять в українській мові динамічний шар лексичного складу, тому вивчення

англіцизмів у шкільному курсі української мови посідає одне з провідних місць під час вивчення лексикології взагалі та запозиченої лексики зокрема.

На думку О. Беляєва, лексика – це будівельний матеріал, на якому ґрунтується вивчення всіх розділів курсу мови. Тому засвоєння запозиченої лексики реалізує дві важливі соціально-буттєві функції розвитку школяра: функцію пізнання і налагодження комунікації з суспільством та функцію інтелектуального, духовно-морального, емоційного формування особистості (Беляєв, 1981).

Під час вивчення запозиченої лексики, школярі знайомляться з системою лексичних понять, збагачуючи свій активний словник. Перед учнями середньої школи розкриваються не лише внутрішньопредметні зв'язки, що створюють передумови для вивчення різних розділів шкільного курсу на лексичній основі, а й можливість досягти інтеграції в змісті і формах навчання.

У лексикології теми відібрані для вивчення в школі й представлені в програмах і підручниках, в основному відповідають сучасному рівневі розвитку лексикології як науки. Зокрема, таке лексичне поняття, як запозичені слова, допомагає учням усвідомити, що лексика української мови виникла не одразу – вона формувалася впродовж тривалого історичного періоду і є продуктом багатьох епох (Пентиліук, 1987, с. 65).

Вивчення запозиченої лексики ґрунтується на таких принципах: позамовному; лексико-граматичному; семантичному; діахронічному (Пентиліук, 1987). Кожний із цих принципів забезпечує різнобічну роботу над словом не лише на уроках з української мови, а й інших предметів. Позамовний, або екстралінгвістичний принцип вивчення лексики вимагає зіставлення слів із тими реаліями, які вони називають. На цьому принципі ґрунтується визначення поняття про запозичення, відповідні види наочності тощо. Лексико-граматичний принцип ґрунтується на зіставленні лексичного і граматичного значень запозичених слів і допомагає в роботі над іншомовним словом з абстрактним значенням. Семантичний принцип використовується при вивченні, зокрема, лексичного значення запозичених слів, синонімів, міжмовних антонімів, омонімів. Діахронічний принцип зумовлює вивчення застарілих слів і неологізмів, лексичних понять, пов'язаних з походженням і розвитком словникового складу мови.

На нашу думку, найпродуктивнішим принципом вивчення запозиченої лексики є лексико-граматичний принцип, під час якого відбувається зв'язок навчання з життям, застосовується свідомого навчання та реалізується творча активність учнів.

Пропонуємо розглянути низку вправ, які відповідали принципам засвоєння лексики взагалі та англіцизмів зокрема.

Вправа 1. Прослухати текст. Виписати із нього іншомовні слова, за етимологічним або тлумачним словниками з'ясувати походження, значення запозиченої лексики та з'ясувати рівень адаптації в сучасній українській мові. Дібрати відповідники з сучасної української мови.

Він приїхав сюди з Лос-Анджелесу зі своїми лабухами. Щоби дати кілька закатрупних концертів у нічних клубах, щоби відтягнутися в чілаут-рум, але, мабуть, найперше – аби провідати давніх подружок по коледжу для дітей «товстих гаманців». Його господарка – моя колишня гьорл-френд. Перемовини мабуть були бурхливими, бо наступного дня Джейк з'явився з подряпаною пікою і блудливою посмішкою на трохи підпухлому фейсі. Я зовсім не уявляв, що буду тут робити, окрім як здихати від туги, – аж доки на перетині «стріт» і «авеню» зупинився біля вуличного саксофоніста. По дорозі ми зупинялися в трьох пабах, запекло сперечаючись про переваги фрі-джазу і принципи імпровізації (Роздобудько, 2015). Такі завдання розвивають у дітей увагу, слухову пам'ять, примушують застосовувати знання з іноземної мови, здійснювати лексикологічний аналіз, працювати із словниками.

Для того щоб учнів активно використовували запозичені слова в усному, писемному мовленні, учитель повинен пропонувати дітям лексикографічні вправи.

Вправа 2. Виписати із словника запозиченої лексики слова, які мають абсолютні синоніми в сучасній українській мові тобто рівноправні з ними у вживанні. Доповнити таблицю прикладами із словника іншомовних слів:

Галузь техніки: копірайт, принтер, ноутбук, сканер, тюнер.

Економіка: менеджмент, офшор, маркетинг, депозит.

Суспільно-політична лексика: імпічмент, мер, спікер, електорат.

Спортивна лексика: боулінг, ушу, шейпінг, каланетік.

Галузь культури: імідж, гала-концерт, хіт-парад, тайм-шоу.

Галузь побуту: кондиціонер, мікрохвильова піч, тостер, фреши.

До складу сучасної української літературної мови останнім часом потрапляють жаргони або сленги, що негативно впливають на мовлення школярів. Тому доцільно запропонувати учням лексикографічні вправи.

Вправа 3. Користуючись лінгвістичними словниками сучасної української мови, виписати по 10–15 сленгізмів, жаргонізмів, які походять з англійської мови, пояснити їхнє значення і доречність вживання в сучасній українській мові.

Як відомо, іншомовні слова починають вивчати у 5-му класі взагалі, проте в курсі шкільної програми не передбачено вивчення англіцизмів зокрема. Уважаємо, що слова англійського походження потребують більшої уваги, детального розгляду на уроках, оскільки молодь

використовує їх у своєму мовленні, чим засмічує українську мову, забуваючи використовувати українські відповідники.

Вправа 4. Прочитати. Перекласти поданий уривок (усно) літературною українською мовою. Які процеси в розвитку мови він ілюструє? Як характеризує людей, які таким типом спілкування?

Цю розмову, нереальну за доби І. Нечуя-Левицького і часів М. Стельмаха, складено з лексики, взятої із сучасних друкованих видань. Якби й трапилося в ній якесь питоме українське слово, як-от *глузд*, *щерть*, *малюсінький*, *сахатися*, *навишньки*, *сутужно*, *поспіль*, *всуціль*, *допіру*, *далебі*, *перегодом*, *неборак*, *проноза*, *шарварок*, чи не здавалося б воно іноземним?..

«Гадаєш, піпл буде без бонусу й пресингу толерувати інвазію офшорних брендів у прайс-листах наших маркетів і на бігбордах?» – зі смайлом на фейсі проартикулював бой-френд іміджмейкер офіс-менеджерці за бізнес-ланчем з бренді й чикен-кіув у снєк-барі фітнес-центру, коли диск-жокей міняв рімейк синглу модерної хедлайнерки-суперстар на коктейль з хітів попси, мікс гардроку, арт-готіку, репу – харитативний ексклюзив для фанів брейк-дансу й рекреаційного секунд-хенду. «Що за слоган з постера? Не жєни перманентно, без тайм-ауту піарний фаст-фуд, як на брифінгу перед самітом чи на пабліситі ток-шоу зі спікером! Ти ж не копірайтова топ-модель істеблїшменту. Та й не репрезентант формації аутсайдерів, не тінейджер-скінхед чи памперсний байкер з пірсингом. Ти – креативний трейдер інновацій, промоутер маркетингу й сайдингу, хай-фай модератор, тебе респектують фундатори холдингів, спонсори перформенсів, монетарні боси, що мають кейси баксів на депозитах і гігабайти в ноутбуках лояльних білих комірців! Не пролонгуй нонсенсу фрустрацій депресивним кілером із мильного трилера. Наш месидж рецептору – це глобальний виклик. Фокусуватися в дискурсі конвенційної трансляції та мобільної перцепції на евентуальних лейбелах прагматичної екзистенції і нефункційних субституатах ноу-хау хепієндової футуристики – аналог суїциду на старті. Альтернатива – драйв у тренді. Концентруймося на тотальному консенсусі щодо формату тренінгу просунутої генерації лідерів. Щоб мати з гарантією реальний дилінг, треба зафондувати драстичний моніторинг і релевантний консалтинг дистриб'юторів, імплементувати трансформацію менталітету через мас-медіа і шоу-бізнес, поюзати для піар-акцій кліти, музик-фести, інет-клаби, таблоїди, рейтингових спічрайтерів, блокбастерних секс-бомб, дайджести віртуальних блоків, пакети тестів для аплікантив на гранти». «Вау, моя бізнес-леді, твій прес-реліз – супер для адмінсайту фірми! Але таймер у холі демонструє фінал вікенду й

акселерує інтенцію фінішувати з чізбургером та біг-шейком. Подискутуймо адекватно на бізнес-панелі або в чаті он-лайну, окей?» (Радчук, 2005).

Для дітей текст із такою кількістю англіцизмів буде дуже показовим щодо вживання запозиченої лексики. Такі завдання переконують школярів у недоречності вживання англіцизмів і можливості замінити власне українськими відповідниками.

Вправа 5. Пояснити значення поданих висловлювань. Чи поширені вони у вашому мовленні? Чому *No problem; no content, OK*.

Вправа 6. Прочитати. Визначити головну думку тексту. Чи згодні ви з думкою автора? Обґрунтуйте свою думку у формі твору-роздуму.

Частка англіцизмів в українській мові зростає щокілька років на цілий окремий словник. Чи це поповнення мови, а не її витіснення? Чи це розвиток, а не заміна?

Ми позичаємо слова, які цілком піддаються перекладові, отже, виштовхують з обігу питому лексику: інтенція (намір, задум), рецепція (сприйняття), фан (болільник, уболівальник), бренд (гатунок), промоція і промоушн (заохочення, сприяння, підтримка, допомога), памперс (підгузник), трансформер (перекинчик, перевертень), андеграунд (підпілля), маркетинг (збут, вивчення ринку), кастинг (конкурсний відбір – акторів, фотомоделей тощо), пресинг (тиск, натиск), моніторинг (нагляд, контроль, перевірка), прайс-лист (цінник, прейскурант), дилер (посередник), трейдер (торговець), провайдер (постачальник), спічрайтер (складач промов), дайджест (оглядовий збірник), плейер (програвач), скейтборд (дошка-самокат), котон (бавовна), степлер (зшивач, скріплювач, спинач), генерація (покоління), респектувати (шанувати), джек-пот (найвища сума виграшу), бізнес-ланч (діловий обід), тост (грінка), аплікант і аплікація (заявник і заява), бігборд (панно, стенд), амбасада (посольство), екзит-пол (опитування на виході), кілер (убивця), гелікоптер (вертоліт), шейпінг (підправка статури, догляд за поставою) і сотні подібних. (Радчук, 2015)

Такі вправи розвиватимуть мислення, мовлення дітей, вчать робити правильні висновки щодо змін у лексичному складі української мови.

Треба визнати, що намагаючись копіювати чужі мовні зразки, ми втрачаємо свою самобутність, рідну мову і культуру. Тому на заняття з української мови буде доцільним добирати, де це можливо, українські відповідники до запозичень з інших мов, запропонувати укласти словник, в якому відомі дітям англіцизми були або перекладені українською мовою, або замінені власне українськими відповідниками.

Вправа 7. До поданих запозичених слів дібрати українські відповідники.

Білборд, голкіпер, дилер, фантазер, експорт, імпорт, імідж, кіднепінг, лізинг, маркетинг, моніторинг, нон-стоп, паркінг, раут, тайм, тінейджер, уїкенд, фітчерінг, чірінг.

В українській орфографії існує проблема щодо написання англіцизмів. Тому виникає питання під час написання деяких слів, наприклад, *дилер* або *ділер*, *ріелтор* або *рієлтор*, *рімейк* або *ремейк*; географічних назв: *Дітройт* і *Детроїт*, *Нью Йорк* і *Нью-Йорк*, *Нью Джерсі* та інші.

Доцільним буде ввести вправи інтегровані, де б учні застосовували знання з іноземної та рідної мов. Такі завдання сприятимуть формуванню правильного мислення щодо вживання англійських слів у рідній мові, вчать мислити та розрізняти слова іншомовного походження та власне українські.

Вправа 7. Прочитати текст та знайти слова, які ми калькуємо в рідну мову. Чому це відбувається і чи можна замінити англіцизми українськими відповідниками?

Music Today : Just a Bunch of Garbage? / Музыка сьогодні

It's 4:00 pm and you just got home from school. You turn on the radio only to hear some media generated stuff banded together by some lame drum beats. This is unfortunately, the music of today.

Along with pop music and boy bands, alternative and rock music has, essentially gone to the pits. There's truly no other way to put it. The media has been spoonfeeding us talentless garbage and sell out's for years but it is only now manifesting it's intensity on MTV and the radio. Sure, pop music and boy bands «make» great music to dance to, but there's no talent there. Indoctrinating girls as young as eight years old, bands like NSYNC and the Backstreet boys have already started to mold the minds of the little people. This truly scares me ; the fact that such media generated crap is molding the very minds of people so vulnerable and so young is sick (Steven L. Hamelman, 2004).

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, вивчаючи запозичену лексику, учні повинні усвідомити, що сучасна українська літературна мова пройшла довгий шлях розвитку, вона є продуктом багатьох поколінь. Кожне нове явище, предмет, ознака, дія викликали в ній появу нових слів, нових значень, які є збагаченням словникового складу української мови. Процес запозичення слів – природний та неминучий, вживання іншомовних слів, як і інших регулює лексична норма. Тому, вибираючи слова, ми повинні звертати увагу на значення, стилістичну забарвленість, вживаність, сполучуваність з іншими

словами. Порушення будь-якого з цих критеріїв призводить до мовленнєвих помилок.

Незважаючи на наукові здобутки в галузі «Лексикологія», відсутня експериментально перевірена методика роботи над запозиченою лексикою на філологічному факультеті. Тому в наступних наукових розвідках планується продовжити роботу над формуванням лексикологічних умінь засобами іншомовної лексики у студентів-філологів.

Література

1. Беляев О. М. Сучасний урок української мови: навчально-методичний посібник. Київ : Радянська школа, 1981. 176 с.
2. Біляев О. Інтегровані уроки рідної мови. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 36–40.
3. Ермоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 222 с.
4. Методика вивчення української мови в школі : посібник для вчителів / А. М. Беляев та ін.: Київ : Рад. школа, 1987. 246 с.
5. Попова Н. О. Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему української мови кінця ХХ та початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків, 2002. 20 с.
6. Радчук В. Параметри і взаємодія мов. *Дивослово*. 2005. № 6. С. 36–44.
7. Роздобудько І. В. Ранковий прибиральник : роман. Нора-Друк, 2015. 160 с.
8. Steven L. Hamelman *But is it Garbage?: On Rock and Trash*, 2004. URL : <https://www.goodreads.com/book/show/2815680-but-is-it-garbage>

References

1. Belyaev, O. M. (1981). *Suchasnyi urok ukraïnskoyi movy: navchalno-metodychnyi posibnyk [Modern lesson of the Ukrainian language: a teaching guide]*. Kyiv: Radyanska shkola (ukr).
2. Bilyaev, O. (2003). *Integrovani uroki ridnoyi movy [Integrated native language lessons]*. *Dyvoslovo*, # 5, 36–40 (ukr).
3. Ermolenko, S. Ya. (Ed.). (2001). *Ukrayinska mova. Korotkyi tлумachnyi slovnyk lingvistychnyh terminiv [Ukrainian language. A brief glossary of linguistic terms]*. Kyiv: Lybid (ukr).
4. Belyaev, A. M., Melnichayko, V. Ya., Pentilyuk, M. I. et al. (1987). *Metodyka vyvchennya ukraïnskoyi movy v shkoli: posibnyk dlya vchiteliv [Methodology for studying the Ukrainian language at school: a manual for teachers]*. Kyiv: Rad. Shkola (ukr).
5. Popova, N. O. (2002). *Zapozychennya z angliyskoyi movy v leksyko-semantychnu systemu ukraïnskoyi movy kintsya XX ta pochatku XXI stolitтя [Borrowings from the English language into the lexical-semantic system of the Ukrainian language of the late twentieth and early twenty-first century]*. (Abstract of the Candidate of Philological Sciences Thesis). Kharkiv (ukr).

6. Radchuk, V. (2005). *Parametry i vzayemodiia mov. [Characteristics and interactions of languages]*. *Dyvoslovo*, # 6, 36–44 (ukr).
7. Rozdobudko, I. V. (2015). *Rankovyi prybyralnyk:[Morning cleaner]: novel*. Nora-Gruk (ukr).
8. Steven, L. (2004). *Hamelman But is it Garbage?: On Rock and Trash*. Retrieved from <https://www.goodreads.com/book/show/2815680-but-is-it-garbage>

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАБОТЫ С АНГЛИЦИЗМАМИ БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ-ФИЛОЛОГАМИ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ

О. В. Радзиевская, С. В. Рыжкова

В статье рассмотрены методические аспекты изучения англицизмов в разделе «Лексикология» учениками средней школы. Авторы в работе предлагают наиболее эффективные пути работы над словами, которые вошли в лексику современного украинского языка из других языков. Для формирования грамотности ученикам средней школы предлагается система упражнений, направленных на приобретение умений определять англицизмы, подбирать к ним украинские соответствия, работать со словарями и тому подобное.

Актуальность статьи заключается в том, что в последние десятилетия в украинской лексико-семантической системе происходят сложные процессы в связи с интенсивным приливом англицизмов, что нуждается в научном анализе и обобщении.

Ссылаясь на научные разработки лингводидактов, в статье выяснено, что изучение заимствованной лексики основывается на таких принципах: внеязыковом, лексико-грамматическом; семантическом; диахроническом, где каждый обеспечивает разностороннюю работу над словом не только на уроках украинского языка, но и других уроках. Исследовательницы отмечают, что заимствованные с английского языка слова представляют в украинском языке динамический слой лексического состава, следовательно, изучение англицизмов учениками средней школы занимает одно из ведущих мест во время изучения лексикологии.

Во время работы были использованы такие методы: теоретические – изучение и анализ научно-методической литературы, обобщения информации для определения теоретико-методологических основ исследования заимствованной лексики. Предложенные упражнения могут быть использованы при написании методических рекомендаций, курсовых работ, в профессиональной деятельности учителя-филолога.

Ключевые слова: лексикология, заимствованная лексика, англицизмы, украинский язык, интернационализмы.

METHODICAL ASPECTS OF WORKING AT ANGLICISM BY FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS AT SECONDARY SCHOOL**O. V. Radziyevska, S. V. Ryzhkova**

The article deals with the methodical aspects of the study of Anglicisms in the section "Lexicology" by the students of secondary school. In the work the authors offer the most effective ways of working at the words that are included in the vocabulary of the modern Ukrainian language from other languages. For the formation of language skills, secondary school students are offered a system of exercises aimed at acquiring abilities to define Anglicisms, to obtain Ukrainian equivalent to them, to work with dictionaries, etc.

The urgency of the article is that in recent decades the Ukrainian lexical and semantic system has complex processes due to the strong influence of Anglicisms, which requires scientific analysis and generalization.

Referring to the linguodidacts' scientific research, the article clarifies that the study of borrowed vocabulary is based on the following principles: extra-language, lexical and grammatical; semantic; diachronic, where everyone provides versatile work at the word not only at Ukrainian language lessons, but also during the other lessons. The researchers note that the words borrowed from the English language make up a dynamic lexical composition in the Ukrainian language, therefore the study of Anglicisms by secondary school students is one of the leading places in the study of lexicology.

During the work the following methods were used: theoretical – studying and analysis of scientific and methodological literature, generalization of information for the definition of theoretical and methodological research foundations of the borrowed vocabulary. The proposed exercises can be used in writing methodological recommendations, course papers, in the professional activity of a teacher-philologist.

Key words: *Lexicology, borrowed vocabulary, Anglicisms, Ukrainian language, internationalisms.*

Радзівська Ольга Валеріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна).

Radziyevska Olha Valeriivna – Candidate of pedagogical sciences, the associate professor of the department of foreign languages of SHEI "Donbass State Pedagogical University" (Sloviansk, Ukraine).

Рижкова Світлана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний інститут» (м. Слов'янськ, Україна).

Ryzhkova Svitlana Victorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department of SHEI "Donbass State Pedagogical University" (Sloviansk, Ukraine).